

OSMANLI ELÇİLERİNİN RESM-İ KABUL PROTOKOLLERİ

I - GİRİŞ

Osmanlı diplomasisinin en önemli kaynaklarından birisi de, Osmanlı elçilerinin sefâretlerini rapor eden sefâretnâmelerdir. Sefâretnâmeler edebî tür açısından, seyahat günlüğü, hatırlat (*Memoiren*) ve muhtevaları sadece politik yazıldan oluşanlar (*Memoranden*) olmak üzere iki kısımda değerlendirilebilirler¹. Muhtevaları politik yazıldan oluşan sefâretnâmeler, daha ziyade gönderildikleri ülkenin sosyal, iktisâdî ve askerî yapısı hakkında bilgi verdiklerinden, bu eserlerde sefâret yolculuğu, elçi olarak bulundukları ülkede edindikleri intibalar ve sefâretle alakalı görüşme ve ziyaretler hakkında malumat bulunmamaktadır². Hatırat ve seyahat günlüğü şeklinde yazılan sefâretnâmelerde ise, Osmanlı elçisinin görevine tayinini, gidecekleri ülkenin hükümdârına teslim edecekleri hediyelerin ve mektupların teslim alınmasını, İstanbul'dan ayrılıklarından geri döñunceye kadar olan yolculuklarını, gittikleri ülkede yaptıkları ziyaretler, görüşmeler ve edindikleri intibalar tafsilatlı bir şekilde anlatılır. Bu yüzden bu eserler kültür ve diploması tarihi açısından daha zengin malumata sahiptirler.

Mevcut sefâretnâmeler incelendiğinde, Osmanlı elçilerinin sınırlarda nasıl mübâdele olunduklarını, gönderildikleri ülkenin pâyitahtına nasıl girdiklerini ve yabancı hükümdarlar nezdinde yaptıkları resm-i kabul merasimlerini (*Audience*) nasıl icra ettiklerini de tafsilatlı bir şekilde öğrenmekteyiz.

Osmanlı elçilerinin sefâret yolculuğu esnasında, gerek maiyyetlerine verilen tercümanlar ve askerler ve gerekse mübâdele yerinin tespiti hususunda ne derece belirleyici olduklarını ve bu hususlarda ne derece muvaffak olup olmadıklarını yine sefâretnâmelerden ve tarihi eserlerden öğrenmekteyiz. Osmanlı Devleti'nin *Osmanlı-Merkeziyetci* dışpolitika ve diploması anlayışı, Osmanlı elçilerinin sefâret görevleri esnasındaki tutum ve davranışlarına da yansımış ve bu belirleyicilik özelliği ve hiç bir

¹ Karamuk, Gümeç, *Ahmed Azmi Efendis Gesandtschaftsbericht als Zeugnis des Osmanischen Machtverfalls und der beginnenden Reformera unter Selim III.*, Bern-Frankfurt 1975, s.123.

² Bu tür sefâretnâmelerde daha ziyade, 1792 yılında daimi elçiliklerin tesisinden sonra rastlanmaktadır, ancak, bundan önce de bu tür sefâretnâmeler mevcuttur; meselâ, 1730 yılında Sultan I. Mahmud'un cülûşunu tebliğ için Avusturya'ya gönderilen Mustafa Efendi'nin Sefâretnâmesi bu türden bir eserdir.: Sanaç, Fuat, *Der Gesandtschaftsbericht Mustafa Efendis über die Gesandtschaftsreise nach Wien im Jahre 1730/31*, Doktorâ tezi, Wien 1992.; Unat, F. R., *Osmanlı Sefirleri ve Sefâretnâmeleri (OSS)*, neşr.: Prof.Dr. B. S. Baykal, TTK. Yay., Ankara 1992, s.65-68.

devleti Devlet-i Aliye-i Osmâniyye ile eşit haklara haiz muhatap görmeme tavrı, yabancı devlet hükümdarları nezdinde yapılan resm-i kabul merasimlerinde de kendini göstermiştir. Bu hususlarda münakaşalar ve anlaşmazlıklar ortaya çıktıgı gibi, Osmanlı diplomatlarının istemedikleri ve şart koşulan resm-i kabul protokoller de mevcuttur³.

Yabancı ülkede yapılan merasimleri üç ana başlık altında özetlemek mümkündür: *Birincisi*; sefâret heyeti, gidecekleri ülkenin payitahtına müretteb alay ile girişinde yapılan merasim, *ikincisi*; sefâret heyeti için payitahta hazırlanan konaklara yerleştiğten sonra, o ülkenin hükümdarı nezdinde elçinin getirdiği hediyelerin ve namelerin teslimi için yapılacak olan resm-i kabul töreni, *üçüncüsü* de; sefâret heyetinin âsitâne-i sâ'âdeye dönme yolculuğuna başlamadan önce, Sultana götürmesi gereken hediye ve cevâbî mektupları (*recredential*) teslim aldığı son resm-i kabül.

II - PAYITAHTA GİRİŞ TÖRENİ

Ottoman Devleti, sefâret heyetlerinin ihtişamına çok önem vermektedi, hattâ devletin mâli yönden pek iyi durumda olmadığı zamanlarda bile bunu ihmâl etmiyordu. Bu yüzden, gönderildikleri ülkenin pâyitahtlarına girişî büyük debdebe ve tantana ile yapıyorlar ve devletin ihtişamını göstermek için hiçbir hususu ihmâl etmiyorlardı⁴. Yabancı devlet adamlarının şehrâ giriş için teklif ettikleri protokolü kabul etmiyorlar ve sefâret alayını kendi istedikleri şekilde tertib ediyorlardı⁵. Hemen hemen bütün sefâretnâmelerde, şehrâ nasıl girildiği, sefâret alayının nasıl tertib edildiği hakkında geniş malumat bulunmaktadır. Bu tarif ve tasvirler incelediğinde, elçilerin şehrâ girmeden önce konakladıkları son konaklama yeri olan şehirde, kendilerine kral tarafından başyekil veya yüksek rüteli bir asker gelerek, elçiye kralın selâmını tebliğ ettikten sonra onu payitahta davet ederdi. Pâyitahta girer iken, alayın tertip edilmesi hususunda Osmanlı elçilerinin hassasiyetini bilen ülkeler, alayı istedikleri gibi düzenleyebileceklerini de

³ İstisnâî davranışlarda da, Osmanlı diplomatlarının istemedikleri davranışları yapmalarındaki ana gaye, yine Devlet-i Aliye-i Osmâniyye'nin menfaatlerini kollamak olmuştur. Bu konuda A. Refik Altınay, Zülfikar Paşa'nın mükâleme takrirî ile alakalı yazısında sunuları ifade etmektedir; "Devlet-i Aliye işlerinin geri bırakılmasına sâbep olmamak için, yerinde karar verilen müناسip durum üzerine hareket etmek maksadına aykırı düşmek" istemedi.; Altınay, A. Refik., *Alîmler ve Sanatkarlar*, Kültür Bak. Yay., Ankara 1980, s.201.; Unat, OSS. neşr. Prof.Dr. B. S. Baykal, TTK Yay. Ankara 199, s. 49-51.

⁴ a.g.e., s.38

⁵ a.g.e., s.48. 1720 yılında Viyana'ya gönderilen İrahim Paşa'nın sefâretnâmesinde, Avusturyalılar, şehrâ girerken dergâh-âfî yenerilerinin elçinin arkasından yürümelerini ve tüfenklerini yukarıda değil aşağıda tutmalarını istemişler, ancak bu istek kabul edilmemiştir.; Refik, Ahmet. *Pasarofça Muahedesinden sonra Viyana'ya sefir izamı*, Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası, sayı:40, s.219. Buna mukabil, İstanbul'a gelen yabancı elçilerin şehrâ girişlerinde bayraklarını açmaları veya askeri bando kullanmaları her zaman mümkün değildi. Bazan askeri müziğe müsaade edilirken, ayraqlarını açmalarına izin verilmezdi.; Spuler, Bertold, *Die europäischen Diplomatie in Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad 1739*, Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven, reslau 1936, XI. Cilt, Heft:3-4, s.180-181.

ifade ederlerdi. Çoğu zaman kral kendi arabasını elçinin binmesi için gönderdiği vaki olduğu gibi⁶, bazan da, elçiyi pâyihta davete gelen devlet adamları onların neye ihtiyaçları olduğunu sorar ve genellikle ata ihtiyaçları olduğundan, bu arzuları kraliyet atlarından temin edilirdi⁷. Mürettep alayın, sefâret heyetinin pâdişâhın huzurunda yapılan merâsimin aynı olmasına özenle dikkat edilirdi⁸.

Bazı sefâretnâmelерden, merasimle payitahta giren sefâret heyetinde bulunan asker ve pehlivanların türlü gösteriler sergilediklerini, alayın zengin bayraklarla süslendiğini, mehter eşliğinde askerlerin tekbir getirdiklerini ve silahlı olduklarını, ayrıca bazı görevlilerin de seyircilere içecek şeyler dağıttıklarını öğrenmektediriz⁹. Bu merasimler yabancı ülke insanların son derece ilgisini çektiğini yine sefâretnâmelерden öğrenmektediriz. Bu konuda Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin sefâretnâmesinde şunlar anlatılmaktadır:

"Bizler ise bahr ile gelüp, bizde alay göstermek esbâbi kemâyenbağı müheyâyâ degil iken, avn-i Bârî ile : " Paris şehrinde böyle müzeyyen alay olmamışdur." deyü ikrâr u itirâf eylediler".

III - RESM-İ KABUL (audience)

Mürettep alay ile şehrde giren sefâret heyeti konaklarına yerleşikten sonra, bir kaç gün dinlenmeleri için beklenirdi. Osmanlı Devleti'nin söz konusu ülke ile ilişkilerinin iyi olmadığı anlarda, daha doğrusu, muhatap ülkenin dış politikadaki pozisyonu Osmanlı Devleti'nden daha iyi bir konumda olduğunda, elçilerin gerek şehrde giriş protokollerinde ve gerekse resm-i kabul protokollerinde büyük zorluklar çıkarılır ve bu dinlenme günleri daha da uzayabilirdi¹⁰.

Bir kaç gün geçtikten sonra elçiyi konağında ziyarete gelen genellikle başvekilin görevlendirdiği ve yüksek rütbeli bir devlet adamı, elçilerin *kudümünü terhîb ve makamlarını tebrîk eder* ve resm-i kabulün ne zaman olacağını tebliğ ederdi. Aynı

⁶ 1665 yılında Viyana'ya gönderilen Kara Mehmed Paşa'nın sefâret heyetine sefâret kâtibi olarak katılan Eviya Çelebi'nin seyâhatnâmesinde, bu konu ile alakalı şu bilgiler verilmektedir: "Çünkü ale's-sabah oldu, Paşa'ya başvekil ve Başkomşar ve ikinci vezir huzûr-i paşaya gelüp, yer öpüp, Çasar size selam itdi; buyurun, cümlle murâdinuz üzere alayınız olsun, deyü kraldan bir cevâhîrli ve sekiz atlı bir Hinto araba getirdüler kim hakkâ ki, Çasar krala mahsus araba-i murassa'dur kim gören âdermin dîdeleri hîrelenir. Hemân Paşa, ben arabaya binmem ve biz Osmanluyuz bizümüz mu'tadimuz kühelynâ atlara binüp, cirid oynayup gazalara gitmekdür. Bizümüz İstanbul'da böyle arabalara avratlar biner, bize lâzım degildür." ; Eviya Çelebi Seyâhatnâmesi, İstanbul 1978, VII. Cilt, s.185-190.

⁷ Uçman, Adullah, Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi Sefâretnâmesi, Tercüman 1001 Temel Eser, s.40-42.

⁸ Unat, OSS, s.38.; Aktepe, M., *Mehmed Emni Beyefendi(Paşa)'nın Rusya Sefâreti ve Sefâretnâmesi*, TTK, Yay., s.58-59.; Atsız, Bedriye, *Ahmed Resmi Efendi'nin Viyana ve Berlin Sefâretnâmeleri*, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul 1980, s.20-22.; Savaş, A. İ., *Der Gesandtschaftsbericht des Mustafa Hatti Efendi über die Gesandtschaftsreise nach Wien*, Doktora Tezi, Wien 1989, s.160-161.

⁹ Eviya Çelebi, a.g.e.

¹⁰ Geniş bilgi için bk.: Refik, Ahmed, *Alimler ve Sanatkarlar*, s.199-203.

zamanda, resm-i kabulün ne şekilde olacağını ve bunu kendilerine yazılı olarak vermesini rica ederdi. Resm-i kabulün şeklinin dikte ettirildiği¹¹ ve ettirilmek istediği zamanlar da olmuştur, ancak bunu şiddetle reddeden elçiler de vardır. Bu konuda 1740 yılında Rusya'ya gönderilen Mehmed Emnî Paşa'nın sefâretnâmesinde bu hususla alakalı aşağıdaki ifadelere rastlamaktayız:

“.....sır-kâtibi nâm tercümân nezd-i hâkire gelüp, Çariçe ile mülâkât keyfiyetini dermiyân ve zu'mlarinca rüslüm-i devletlerin beyân etmeye şürû' idüp, France (Fransa) ve Nemçे (Avusturya) ve Acem (Iran) devletlerinden, sefâret-i kübrâ ile vürûd idenler tebliğ-nâme için imparator ve imparatoriçemüz ile arza girdüklerinde, pâdişâhimuz taht üzerinde kâ'id iken elçiler üç kerre zemîn-bûs olup, ba'dehû takbîl-i yed iderler ve getürdükleri nâmelerini taht yanunda kâ'im olan vezîri vekiline teslim iderler.” deyü i'lâm ve: “Siz ne vechile mülâkât idersüz? deyü isti'lâm eylediğlerinde.” Ben Sizün tarif eylediginiz kânun ve riisümi fehm itmem; ancak bizüm ne gûne mülâkî olacağımızı sizlere ifhâm edeyim.”¹² diyerek kendi resm-i kabul protokolünü onlara kabul ettirmiştir.

1748 yılında Viyana'ya orta elçi olarak gönderilen Mustafa Hattî Efendi'nin¹³ sefâretnâmesinde de bu olay tafsili bir şekilde izah edilmektedir; elçi Hattî Efendi Viyana'da kendisi ve maiyyeti için hazırlanan konağa¹⁴ yerlestikten sonra, mutad olduğu gibi bizzat başvekil kendisine gelmiş ve resm-i kabulün nasıl olacağı hakkında bilgi istemiş ve kendinden önceki Osmanlı elçilerinden İbrahim Paşa (1719/20) ve Cânibî Ali Paşa'nın(1740)¹⁵ imzalı resm-i kabul protokollerini¹⁶ kendisine ibraz etmiştir. Bunun üzerine Hattî Efendi de bu makalemizde orijinali ile sunacağımız protokolü yazmıştır.

¹¹ Bk. dipnot 3.

¹² Aktepe*, a.g.e., s.61.

¹³ Mustafa Hattî Efendi (1680?-1760) Urfalıdır; 1702 yılında Rakka valisi Çerkes Osman Paşa'ya divan katipliği yapmış ve daha sonra şâir Nâbî'nin kethüdası olmuştur. 1739 Belgrad barışından sonra mevkûfatı olmuş ve bir yıl sonra Rusya'ya ikinci muhaddid olarak vazielendirilmiştir. 1742'de kalyonlar kâtibi ve 1748 yılında Avusturya'ya nişancılık pâyesi ile orta elçi olarak gönderilmiştir.; Müstakimzâde, S., *Tuhfe-i Hattâtin*, İstanbul 1928, sayı:12, s.554.; Hammer, Josef von, *Geschichte des Osmanischen Reiches (GOR)*, Graz 1963, VIII. Cilt, s.106.; SO, II. Cilt, s.280-281.; Savaş, *Mustafa Hattî*, s.87-88.

¹⁴ Viyana'ya gelen elçiler için, Viyana'ya girmeden önceki son durak, bugünkü Viyana Hava Limanı'nın bulunduğu Schwechat şehriydi. Burada alay tertib edilir ve şehre giren sefâret heyeti elçilerin konuk edildikleri Leopoldstadt'da (Bugün 2. Viyana) Graf Dettingischer Palast'a yerleştirilirlerdi.; Savaş, s.160 ve 162.; ayrıca, *Wiener Extra Blatt* (Gazete), Nr.41 ve 22.05.1748 tarihli gazete.

¹⁵ Ali Paşa'nın imparatorun huzuruna çıkmasına sra gelince teşrifat konusunda problem ortaya çıkmıştır; elçi, imparatorun üzerindeki elbiselerin etegini öpmek ve güven mektibini (credential) tahtın yanındaki masanın üzerine bırakıp geri çekilmek istememiş, mektupları imparatorun eline vermek için diretmisti.; Hammer, Josef von, *Büyük Osmanlı Tarihi (BOT)*, çev.: Vecdi Büren, İstanbul 1991, VIII. Cilt, s.17-18.

¹⁶ Viyana Devlet Arşivi'nde yapmış olduğumuz araştırmalarda, yalnız Mustafa Hattî Efendi'nin, Sefâretnâmesinden ayrı bir belge olarak muhafaza edilen resm-i kabul protokolünü elde edebildik. Hattî Efendi'nin Sefâretnâmesinde varlığından bahsedilen yazılı protokol belgelerini bulmaya muvaffak olamadık. (YN.)

a) Mehmed Emnî Paşa'nın Resm-i Kabul Protokolü

"Evvelâ Çariçe sarayına vusûlüümüzde, cânibi yemînimde mübârek ve mes'ûd nâme-i hümâyûn-ı sevket-makrûnu i'lâyi-i serinde tutarak divân kâtibim ile ma'an bâb-ı dârdan dâhil olduğum gibi, mukâbelemde Çariçe'yi pâyîn-i serîrinde kâ'im bulmaliyim ve yanında karîb olduğum hengâmda mübârek nâme-i hümâyûn-ı tâcdârîyi istikbâl için hatavât-ı ta'zîm ile reftâra gelmeye muhtâcdur ve nâme-i hümâyûnları ben takbîl ve tebcîl ile serime berâber tutarak teslîm için medd-i yed ettiğimde, Çariçe'niz bi'z-zât ve bi-kemâli'r-rağbeti ve t-tekrîm kendi eli ile ahz etmeye muhtâcdur ve Çariçe ile rû-be-rû olacak makâm-ı karîbe dek rast-reftâr ile varırız ve selâma bedel ellerini kemерime berâber re' ile istimâlden gayri tavır-ı âherinin südûru tarafımızdan nâ-mutasavverdir."¹⁷

Ottoman ambassador's speech was accepted by the Russian government. After the Ottoman ambassador's speech, the Russian government accepted it, but did not accept the conditions of the peace treaty. The Russian government accepted the peace treaty, but did not accept the conditions of the peace treaty. The Russian government accepted the peace treaty, but did not accept the conditions of the peace treaty.

V. MUSTAFA HATTİ EFENDİ'NİN RESMİ KABUL PROTOKOLÜ

Daha önce belirtildiği gibi, Mustafa Hattî Efendi'nin resm-i kabul protokolü hakkında sefâretnâmesinde malumat vardır, ancak, protokol metni sefâretnâme metni içinde bulunmamaktadır.

"*Madde-i ülâ: defter-i hedâyâ-yı pâdişâhî ve sûret-i defter-i mükâleme vü muhâtaba ve meclis-i Çasariyye'ye murahhas-ı dühûl olan neferün isimleri beyân olup, elçi efendi hazretlerinin eslâfi-yi resmî üzere alay defteri verilmek.*

Madde-i sâniye: *Hedâyâ-yi pâdişâhâne olan bi'l-cümle emti'a vü eşyâ koçilere tahmil ve sahn-i sâniye vukûf ve ağayân-ı enderûn vesâtatlarıyle pîş-gâh-ı çasarıyyeye nakl ve rü'yet olunmak ve hedâyâ-yi mülükâneden olup, zeyn ü licâm ile mükemmeli esb-i hümâyûn ve yelken-dest olan atilar sahn-i sâlişe îsâl olunup, elçi efendi hazretleri indigi mahalle degin fakat kethüdâ beg ve divân efendisinden gayri kimse at ile girmemek; hedâyâyı hâmil olan ağaları arz odası mukâbilinde terfîb-hâne makâmında da'yet mahalline dek tevakkuf eylemek.*

Mâdde-i sâlise: Elçi efendi hazretleri sa'âdet ile arz odasına girdiükde, üç yerde selâm resmin icrâ eylemekdür; ibtidâ, kapudan içeriye dühûletde; sâniyen, ortaya vardukda; sâlisen, mukâbele-i mükâleme makâmunda; ba'dehu pây-tahta Çasar'in turduğu makâm-i mahsusûda vâki bir kademe üzerine vaz'-i kadem eyleyüp, nâme-i hümâyûnî pîş-gâh-i çasarîyede mevzû' safrañun üzerine vaz' eyledükden sonra, yine kademe turduğu mahalle avdet eyleyüp, ba'de zâlik devleteyn-i aliyyeteyn beynine lâyik âdâb ve risâleti ve âyîn-i sefâreti mûrâ'ât ile tarafeynde muktezâ-yi hâle göre hitâb u cevâb emri

¹⁷ Aktepe, s.61-63, (V 9/a-9/b)

¹⁸ Aksöy, 531-532, 577-578. Sefaretnâmede, Çarice'nin huzurundaki resmî kabul anlatılırken, elçinin bu sözü tutup tutmadığına dair bir işaret yoktur. Y.N.

tamamundan sonra elçi efendi hazretleri sevketli kerâmetlü âl-i Osman pâdişâhi efendimiz hazretlerinin huzûr-ı çasariyyeye dostluk ve musâfâtâ binâ'en hedâyâ-yi mülükâneleri defteri ve vezir-i a'zamlarının mektûblaridur, deyû yine evvel kademeye vaz'-i kadem eyleyüp, nâm-e-i hümâyûni vaz' eylediği sofranın üzerine defter ve mektûbi ma'an koymakdur. Ba'dehû hedâyâ-yi pâdişâhâne izhâriyçün kethiidâ bege işâret idüp, sorguc u mecden mâ'adâ olan hedâyâyi elçi efendi hazretleriyle Çasar beyinde vâki firâş üzerine tertib ü tanzim olnup, sorguc u mecd taraf-ı çasariyyeden ta'yin olinan mahalle vaz' olunmakdur.

Mâdde-i râbi': Taraf-ı çasariyyeden hedâyâ-yi pâdişâhinün kabûlünü meş'ar-i tahiyyet ü senâ vukû'undan sonra, elçi efendi hîn-i vedâ'da Çasar'ın Kabâniçe mesâbesünde olan bâlâ-pûşî tarafını bûs idüp, hîn-i dühûlde olduğu gibi rû-be-rû ric'at ve yine üç terde selâm ve vedâ ile avdet eylemekdür ve yine girildiği gibi tavr- emne-ünvân ve alay ile azîmet olundukda, kimesnenin üzerinde katâ silâh ve âlât-ı harbi olmamakdur ve arz odasına Yehûd ve Nasârâ'dan kimse dâhil olmayup, ve dâhil olanlarda kalpaklu kimesne olmamakdur ve anadan toğma Müslümân olmadukça kimse girmemekdir¹⁹.

Avusturya Devlet Arşivi'nde yapmış olduğumuz araştırmalar neticesinde elde ettiğimiz ve Mustafa Hattî Efendi'nin Kraliçe ve Kral nezdinde yaptığı resm-i kabule katılanların yerlerini şematik olarak gösteren belgeleri de bu makalemizin sonuna eklemeyi uygun gördük.

Vİ- VEDA ZİYARETİ

Osmanlı elçilerine ilk resm-i kabilden sonra veda ziyaretine kadar bulundukları ülkenin, özellikle şehrin görmeye değer yerlerini, opera, rasathane ve mesire yerlerini gezdirip gösterdiklerini sefâretnâmelerden öğrenmekteyiz. 1792 yılına kadar yabancı ülkelere giden elçiler muvakkat olarak gönderildiklerinden dolayı, belirli bir müddet sonra İstanbul'a tekrar dönmüşlerdir. Sefâret vazifesinin en son bölümü olan veda ziyareti aynı zamanda, o ülkenin hükümdarından geri dönüş için izin isteme ve kendisine verilecek hediye ve nâmelerin resmen teslim olunduğu ve alındığı merasimdir. Elçilerin sefâret vazifelerini ikmal etmeleri sonucu ülkelere sağ salim geri dönmeleri hususunda gerekli hassasiyet elçilerin yabancı hükümdara teslim ettikleri nâmede (credential) özellikle belirtilmiştir. Bunların dışında veda ziyaretleri, devletlerin karşılıklı olarak barışın muhafazası ve istihkâm için gereken her türlü şeyin yapılacağına dair sözlü ifadelerin yapıldığı ziyaretlerdir. Zaten elçinin, bulunduğu ülkede ağırlanışı ve kendisine gösterilen itibar, muhatap devletler arasındaki dostluk ve barışın devamına olan isteğin göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Elçiler veda ziyaretinde, kral nezdinde yaptığı bir konuşma ile geri dönüş arzusunu belirtir ve bundan sonra kendisine ne zaman yola çıkacakları hususunda bilgi verilerek, gerekli hazırlıklar başlatılır. Sefâret heyetine Osmanlı sınırlarına kadar refakat

¹⁹ Haus-Hof und Staatsarchiv (HHStA) Viyana, 1 Türkei IV.

etmek üzere tahsis olunan görevlilere dönüş güzergahı bildirilir ve elçilerin Osmanlı sınırlarında teslimi ile, muhatap ülkeye düşen vazife son bulmuş olur. Sefâret heyetinin görevi ise, İstanbul'a döndükten sonra, sadrazama sefâret hakkında verilen ve gerekirse Sultanın huzurunda tekrarlanan rapordan sonra son bulur²⁰.

²⁰ Bu hususta Mustafa Hattî, Sefâretnâmesine eklediği bir yazida şunları ifade etmektedir:”*..huzûr-i lâmi’â’n-nûr-i hüsrev-i sâhi-i zuhûrda dahi bi'l-cümle meshûd u ma'lûmum olan asar u ahvâl yegân takrîr u beyân olunup, hitâm-i kelâmun mübârek lisân-i kerâmet-fesân-i cihânbâniden:”Berhurdâr olasın! Şân-i devleti tekmil itdin.”deyü.....”, Savaş, s.203.*

KAYNAKÇA

- Aktepe, M., *Mehmed Emnî Beyefendi (Paşa)'nin Rusya Sefâreti ve sefâretnâmesi*, TTK.Yay. Ankara 1989.
- Altınay, A. Refik, *Alimler ve Sanatkarlar*, Kültür Bak.Yay., Ankara 1980.
- Altınay, A. Refik.,*Tarih-i Osmâni Encümeni Mecmuası*, VII. ve VIII. Cilt, Sayı:40., s.212-227.
- Atsız, Bedriye, *Ahmed Resmî Efendi'nin Viyana ve Berlin sefâretnâmeleri*, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul 1980.
- Evliya Çelebi *Seyahatnamesi*, İstanbul 1978.
- Hammer, Josef von, *Die Geschichte des Osmanischen Reiches,(GOR)*, Graz 1963.
- _____, *Büyük Osmanlı Tarihi (BOT)*, çev.: Vecdi Bürün, İstanbul 1991.
- Karamuk, Gümeç, *Ahmed Azmi Efendis Gesandtschaftsbericht als Zeugnis des Osmanischen Machtverfalls und der beginnenden Reformaera unter Selim III.*, Bern-Frankfurt 1975.
- Müstakimzade, S., *Tuhfe-i Hattâtîn*, İstanbul 1928.
- Sanaç, Fuat, *Der Gesandtschaftsbericht Mustafa Efendis die Gesandtschaftsreise nach Wien im Jahre 1730/31*, Doktora Tezi, Wien 1992.
- Savaş, A. İ., *Der Gesandtschaftsbericht des Mustafa Hattî Efendi über die Gesandtschaftsreise nach Wien*, Doktora Tezi, Wien 1989.
- Spuler, Bertold, "Europaeische Diplomatie in Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad 1739", *Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven*, Breslau 1936, XI. Cilt, Heft:3-4, s.180-181.
- Süreyya, Mehmed, *Sicill-i Osmânî (SO)*, Heppenheim 1971.
- Unat, F. R., *Osmanlı Sefirleri ve sefâretnâmeleri (OSS)*, neşr.: Prof.Dr. B. S. Baykal, TTK.Yay., Ankara 1992.
- Uçman, Abdullah, *Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi sefâretnâmesi*, Tercüman 1001 Temel Eser.

MUSTAFA HATTİ EFENDİ'NİN RESMİ KABUL PROTOKOLÜ

ماده اولی دفترهای با دنایی صورت رفته مکالمه و مخاطبه و بسیار
چا زایه بر شخص و حقول او نه نظر اسلامی بیان امور انجی اونچی
حضرت زین العابدین اسلوی رسمی وزیر اکوئی دفتری و بدلی

ماده نانیه هدایای با دنایانه او را بالجمله استعمال و اینجا توضیل کرده
و صحن نانیم و قوف و اغا بان اندرون و ساضمارله پشکاه چا زایه
نقل و راست او لعن و هدایای ملوکانه دل امور زین و جام ایله مکمل است
ها بیوان و بلکه نست او را آنرا صحن آنکه ایصال امور ایله انجی حضرت زین
انزیکی محله و کیم فقط تجزیه و دیوان افسوس ند خبری کرده آف ایله
کیم عالی هدایای حاصل ایله اغاری عرض اولمه سعی مقا بنم ترتیبا نه
مقام من دعوت محلنه دل توّق ایله

ماده ناتهی ایلچی افسری حکمرانی صادرت ایله عرصه اوطا کنه کیمود کنم اوچ
 بارده سلوم رسم ایهرا ایمکدر که ایندا پیوران ایچرو خولنچ نایانا اوچله به
 وارد قدم نایانا مقابله مکالمه مقام منبع باخ خشنه چاسارلی طور ریجی
 مقام شخصی واقع بر قدرمه اوزرنیه وضع قدم ایپیوب نامه هایونی شکاه
 چاسارلیه ده بوضوئ سفره نای او زرنیه وضع ایند کلن صکوه نیله قدمه طور ریجی
 محله عورت ایپیوب بعد زلزله دو لیتن علیان بنینه لویی ادب و رسالت
 واین سفارتی صراعت ایله حرفیں مقتضایی حاله کو زده خطای و جواب امریجی
 نایند کلن صکوه ایلچی افسری حکمرانی شوکلو کرامه اعنان بار نایی افسری زلزله
 حضور چاسارلیه به درستی و مصافات بناء هدایاچه هلوکا ایلچی دفتری و دیر
 اعظام زلزله مکتوبل بید دیونه اول قدرمه ده وضع درم ایپیوب نامه هایونی پیغام
 ایند کی سفره نای او زرنیه دلز و مکتوپی معاً تو عیقد بعض هدایاچه بار نایی
 احضا رخون کھرا کله اشارت ایپیوب سرغوجه و مجدد ماعذرلی هدایاچی ایلچی
 افسری حکمرانی چاسارلین واقع فرانش او زرنیه ترتیب و تنظیم ایپیوب
 سرغوجه و مچ حرفی چاسارلین بقیان اولنان محله وضع ایمکدر

ما ده رابع طرف جا سار به دل هدايى با دشاهىل قبولى شرخخت
 وشنا و فوعدن إلچى افتخى حين و داعم جا سارلۇ فبا يجهه شناسىن او دن
 بالو بوشى طرفى پوس ايدوب حين حسون او لىپى كېرى روپروجعت
 وئىنه اوچ يerde سلوم و وراع إله عورت امكىن وئىنه كىدلىكى طوراون
 عنوان والوى إله غربت او نىقىم كەنەنەنلىق او نىزىم قطعا سلۇغ و آلت
 حىب او ملاصق و عىرى او طەكىنە يەور و نضارا دان كە داخلى مسحىب
 و را خل او نىاردە قاپىقا و كەركە او ماقىز و انارلۇ طوغۇھە سىلان او مدحچە

محمد كىرمىكىد

Schema

Einem Audienz beyßt Mayß der beyßt dñm
gnd. Junij 1748.

1.	14.
11. 2. 12.	13. 14. 15.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 298. 299. 299. 300. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 348. 349. 349. 350. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 368. 369. 369. 370. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 378. 379. 379. 380. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 388. 389. 389. 390. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 398. 399. 399. 400. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 408. 409. 409. 410. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 416. 417. 417. 418. 418. 419. 419. 420. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 427. 428. 428. 429. 429. 430. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 438. 439. 439. 440. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 448. 449. 449. 450. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 458. 459. 459. 460. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 468. 469. 469. 470. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 478. 479. 479. 480. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 488. 489. 489. 490. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 498. 499. 499. 500. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 508. 509. 509. 510. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 517. 518. 518. 519. 519. 520. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 528. 529. 529. 530. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 538. 539. 539. 540. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 548. 549. 549. 550. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 568. 569. 569. 570. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 578. 579. 579. 580. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 588. 589. 589. 590. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 598. 599. 599. 600. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 607. 608. 608. 609. 609. 610. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 617. 618. 618. 619. 619. 620. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 628. 629. 629. 630. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 638. 639. 639. 640. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 648. 649. 649. 650. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 658. 659. 659. 660. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 668. 669. 669. 670. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 678. 679. 679. 680. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 688. 689. 689. 690. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 698. 699. 699. 700. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 707. 708. 708. 709. 709. 710. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 717. 718. 718. 719. 719. 720. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 728. 729. 729. 730. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 738. 739. 739. 740. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 748. 749. 749. 750. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 758. 759. 759. 760. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 768. 769. 769. 770. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 778. 779. 779. 780. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 788. 789. 789. 790. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 798. 799. 799. 800. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 807. 808. 808. 809. 809. 810. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 817. 818. 818. 819. 819. 820. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 828. 829. 829. 830. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 838. 839. 839. 840. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 848. 849. 849. 850. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 858. 859. 859. 860. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 868. 869. 869. 870. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 878. 879. 879. 880. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 888. 889. 889. 890. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 898. 899. 899. 900. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 907. 908. 908. 909. 909. 910. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 917. 918. 918. 919. 919. 920. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 928. 929. 929. 930. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 938. 939. 939. 940. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 948. 949. 949. 950. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 958. 959. 959. 960. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 968. 969. 969. 970. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 978. 979. 979. 980. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 988. 989. 989. 990. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 998. 999. 999. 1000. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1007. 1008. 1008. 1009. 1009. 1010. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1017. 1018. 1018. 1019. 1019. 1020. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1028. 1029. 1029. 1030. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1038. 1039. 1039. 1040. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1048. 1049. 1049. 1050. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1058. 1059. 1059. 1060. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1068. 1069. 1069. 1070. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1078. 1079. 1079. 1080. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1088. 1089. 1089. 1090. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1098. 1099. 1099. 1100. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1107. 1108. 1108. 1109. 1109. 1110. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1117. 1118. 1118. 1119. 1119. 1120. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1128. 1129. 1129. 1130. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1138. 1139. 1139. 1140. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1148. 1149. 1149. 1150. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1158. 1159. 1159. 1160. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1168. 1169. 1169. 1170. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1178. 1179. 1179. 1180. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1188. 1189. 1189. 1190. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1198. 1199. 1199. 1200. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1207. 1208. 1208. 1209. 1209. 1210. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1217. 1218. 1218. 1219. 1219. 1220. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1228. 1229. 1229. 1230. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1238. 1239. 1239. 1240. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1248. 1249. 1249. 1250. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1258. 1259. 1259. 1260. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1268. 1269. 1269. 1270. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1278. 1279. 1279. 1280. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1288. 1289. 1289. 1290. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1307. 1308. 1308. 1309. 1309. 1310. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1317. 1318. 1318. 1319. 1319. 1320. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1328. 1329. 1329. 1330. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1338. 1339. 1339. 1340. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1348. 1349. 1349. 1350. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1358. 1359. 1359. 1360. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1368. 1369. 1369. 1370. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1378. 1379. 1379. 1380. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1388. 1389. 1389. 1390. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1398. 1399. 1399. 1400. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1407. 1408. 1408. 1409. 1409. 1410. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1417. 1418. 1418. 1419. 1419. 1420. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1428. 1429. 1429. 1430. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1438. 1439. 1439. 1440. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1448. 1449. 1449. 1450. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1458. 1459. 1459. 1460. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1468. 1469. 1469. 1470. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1478. 1479. 1479. 1480. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1488. 1489. 1489. 1490. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1498. 1499. 1499. 1500. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1507. 1508. 1508. 1509. 1509. 1510. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1517. 1518. 1518. 1519. 1519. 1520. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1528. 1529. 1529. 1530. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1538. 1539. 1539. 1540. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1547. 1548. 1548. 1549. 1549. 1550. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1558. 1559. 1559. 1560. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1568. 1569. 1569. 1570. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1578. 1579. 1579. 1580. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1588. 1589. 1589. 1590. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1598. 1599. 1599. 1600. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1607. 1608. 1608. 1609. 1609. 1610. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1617. 1618. 1618. 1619. 1619. 1620. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1628. 1629. 1629. 1630. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1638. 1639. 1639. 1640. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1647. 1648. 1648. 1649. 1649. 1650. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1658. 1659. 1659. 1660. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1668. 1669. 1669. 1670. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1678. 1679. 1679. 1680. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1688. 1689. 1689. 1690. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1698. 1699. 1699. 1700. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1707. 1708. 1708. 1709. 1709. 1710. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1717. 1718. 1718. 1719. 1719. 1720. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1728. 1729. 1729. 1730. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1738. 1739. 1739. 1740. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1747. 1748. 1748. 1749. 1749. 1750. 17	

1. Ein Cliff der Ingines Mithoffe Magie zu handen.
2. Ein Baldachin der Goldene.
3. Ein Fuß auf dem Schiff, wo das Thürkiff unterntheit des Sultans
reden, Personen, seyn gelungen, und was sie gewollt haben, das ist bestimmt.
Audienz, das heisst der König Creditiv legt.
4. Ein Dauschus, Doppel der Goldene.
5. Ein Schiff von großer Länge, Königsschiff, das dient dem König zu Audienz.
6. Ein Festthaus eines Hof Ministers, da oben ein großer Thron
mit einer goldenen Krone aufgestellt ist, und darunter ein großer Tisch mit einem
großen Weinglas auf demselben, so lange es ist, bis es voll ist, und wenn es leer ist,
so wird es wieder gefüllt.
7. Ein überaus großes Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
8. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
9. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
10. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
11. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
12. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
13. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
14. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
15. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
16. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.
17. Ein Dauschus.
18. Ein festliches Ambiente, für einen General, Minister, oder
Gouverneur, und Ritter, der Goldene Kleider.

**TÜRK ELÇİSİNİN İMPARATORİÇE NEZDİNDE YAPMIŞ OLDUĞU
RESM-I KABULÜ GÖSTERİR ŞEMA (10 HAZİRAN 1748)**

- 1) Türk halisi ile örtülümsü saltanat sephası
- 2) Sandalyenin ve imparatoriçenin üzerinde durduğu, yoğun altın ve gümüş renkli ipliklerle bezenmiş İran halısı
- 3) İmparatoriçenin, önünde durduğu masa
- 4) Altın ve mermerden yapılmış sayvan
- 5) Türk elçisinin Sultandan getirdiği name-i hümayunu üzerine koyduğu ve ayrıca imparatoriçenin Sultana göndereceği cevabı mektubun bulunduğu masa
- 6) Altından yapılmış koltuk
- 7) İmparatoriçenin (Masanın önünde) durduğu yer
- 8) Saray ağasının durması gereken yer; fakat, ayaklarından rahatsız olması sebebiyle bu merasime katılamamıştır.
- 9) Diğer saray görevlileri, asilzadeler, Teşrifat Bakanı, gizli müşavirler ve Goldener Vlisse'nin Şövalyeleri.
- 10) Saray ve Devlet Başkanı
- 11) Hantschier adlı askeri birliğin komutanına bağlı özel muhafizler
- 12) Trabant adlı askeri birliğin komutanına bağlı özel muhafizler
- 13) Yüksek rütbeli saray kadını
- 14) Saray hizmetçileri ve kadınları
- 15) Türk elçisi (Mustafa Hatti Efendi)
- 16) Saray Komseri ve aynı zamanda Saray Tarcımı olan şahis (Graf Ulefeld)
- 17) Divan Efendisi
- 18) Resm-i Kabule katılmalarına müsaade edilen Sefâret heyeti ileri gelenleri.

Ali İbrahim Savaş